

Tribute

Pranjit Bora

ASSAMESE

A Tribute to Lata Mangeshkar

চিৰদিনৰ স্বৰ্গকণ্ঠ

ড° প্ৰাণজিৎ বৰা

Lata Mangeshkar (28 September 1929 – 6 February 2022)

পুহৰ ঠেটুৱৈ নিশা। কটনৰ ছেকেণ্ড মেচৰ বঙা টিনপাটবোৰ ৰাতিৰ নিয়ৰত তিতি থাকে। কুৱলীৰ মাজেৰে জোনটো ধূসৰ চিত্ৰকল্প এটাৰ দৰে ওলমি থাকে। সেই চিত্ৰকল্পৰ ধূসৰ পোহৰতে নৱবৰ্ষ আহে। ল'ৰামখাৰ গাত হাউচ উঠে। যোৱা শতিকাৰ নব্বৈৰ সেই আৰম্ভণিৰ সময়ত নতুন বছৰৰ শুভেচ্ছাৰ আদান-প্ৰদানৰ বাবে হোৱাটছ এপ, এছ এম এছ আদি দিবলৈ ম'বাইল ফোন, স্মাৰ্ট ফোন আদি নাছিল। আছিল Archies ৰ বিভিন্ন আকাৰৰ ধুনীয়া ধুনীয়া কাৰ্ড, নতুন বছৰৰ ডায়েৰী, নতুন বছৰটোৰ উপলক্ষত মেচৰ খানা ...

দয়ানন্দ ৰংপিৰ ফিলিপছৰ কেছেট প্লেয়াৰটো মই আবেলিতে আনি থৈছো। হোষ্টেলৰ ফিল্ডত সেয়া

সন্ধিয়া ডাঙৰকৈ ধৰা জুইকুৰাৰ কাষত হাতত বাহীটো লৈ শৈলেনদা (শৈলেন গগৈ), ঘৰৰ পৰা আনি থোৱা ঢোলটো লৈ কোনোবা এটা, আন কাৰোবাৰ হাতত তাল এজোৰ ... পুহৰ সন্ধিয়া ল'ৰাহঁতৰ বিছনামে কুঁৱলীৰ চেঁচা আৰু ধূসৰতা নেফানেফ কৰি পেলাইছে ...

নিশাৰ খোৱা-বোৱা শেষ কৰি উঠি আটাইবোৰ শুইছে। আচৰিত কথা যে আজিকালিৰ নিচিনাকৈ নিশা বাৰ বজালৈ, বাৰ বজাত নতুন বছৰটোক আদৰিবলৈ, কোনো বৈ থকা নাছিল। কোনো ফটকা বা কোনো কেক নাছিল। সুৰাৰ প্ৰাধান্যও প্ৰায় নাছিলেই, কোনোবাই খাইছিল যদিও মনে মনে লগ হৈ খাই তাক ৰাজহুৱা কৰাৰ পৰা বিৰত আছিল। যি নহওক, সন্ধিয়াৰে পৰা ডাঙৰ ডাঙৰকৈ বাজি থকা

ডেকবোৰ এঘাৰমান বজালৈ লাহে লাহে প্ৰায় নিতাল মাৰিছে। মই বৈ আছিলো ঠিক এইখিনি পৰলৈকে। দয়াদাৰ পৰা আনি থোৱা কেছেট প্লেয়াৰটোত লাহেকৈ মই মোৰ প্ৰিয় গানবোৰ কেছেট সলাই সলাই লগাই গ'লো।

লতা মংগেশকাৰৰ কণ্ঠৰ গান আটাইবোৰ।

জঠৰ ৰাতিৰ নীৰৱতা ভাঙি বাজি উঠিল প্ৰথমটো গীত, "চান্দ ফিৰ নিকলা মগৰ তুম না আয়ী ..." (চাঁদ ফিৰ নিকলা, মগৰ তুম ন আয়ে/জলা ফিৰ মেৰা দিল, করू कया मैं हाय/चांद फिर् निकला ...)

'পেয়িং গেণ্ট' ছবিত কিম্বদন্তী অভিনেত্ৰী নুতনৰ লিপত এই গান কিমানবাৰ শুনিছো সেই তেতিয়াৰে পৰা?

এয়া গানেইনে?

হৃদয়ৰ একেবাৰে ভিতৰত খুন্দিওৱা এই সুৰ আৰু এই কণ্ঠ? শচীন দেৱ বৰ্মনৰ সংগীত সেয়া। ত্ৰিপুরা ৰাজপৰিয়ালৰ সদস্যৰূপে বা ইংৰাজী সাহিত্যৰ স্নাতকোত্তৰৰূপে শচীন দেৱ বৰ্মনক হয়তো কোনেও নাজানে। তেওঁক সকলোৱে জানে মাথোঁ ভাৰতীয় ধ্ৰুপদী সংগীতৰ সৈতে উত্তৰ-পূৱৰ স্বকীয় লোকসংগীত মিলাই কৰা তেওঁৰ অনবদ্য সংগীতৰ বাবে। এইটো গীত বিখ্যাত উৰ্দু কবি-গীতিকাৰ মজৰুখ চুলতানপুৰীৰ ৰচনা। শচীন দেৱ বৰ্মনৰ কি সংগীত! আৰু লতাৰ কণ্ঠ!!

বহুতৰে গান শুনিছো যদিও লতা জানিবা সদায়েই একক। আবেগ-উদ্বেলিত অন্তৰক এই জগতৰ মায়া-মমতাৰেই অনন্তৰ আভাস দিব লাগে? কোমল কিবা এটাক আৰু কোমল কৰি তুলিব লাগে? মধুময় কিবা এটাক আৰু মধুময় কৰি তুলিব লাগে? কেৱল লতাৰ কণ্ঠত আছে সেই যাদু। চি ৰামচন্দ্ৰৰ সংগীতত প্ৰদীপ কুমাৰ-বীণা ৰায়ৰ বিখ্যাত "আনাৰকলি"ৰ বাবে লতাই গাইছিল "য়ে জীন্দেগী উচি কি হেয় ..." ৰাজেন্দ্ৰ কিষণৰ ৰচনা আছিল এই গীত, "যহ জিঁদগী उसीकी है जो किसी का हो गया/प्यार ही में खो गया/यह जिँदगी उसीकी है जो/किसी का हो गया/प्यार ही में खो गया/यह जिँदगी उसी की है" কি সুৰ! কি মায়াসনা!! এখন সুকীয়া জগত যেন সেয়া!

মীনা কুমাৰীৰ বাবে লতাই গোৱা মোৰ চিৰদিনৰ প্ৰিয় এটা গীত বাজি উঠিল তাৰ পিছত। কামাল আমৰোহিৰ "পাকিজা" ছবিৰ "মৌচম হে আচিয়ানা" (মৌসম হৈ আশিকানা/ऐ दिल कहीं से उनको/ऐसे में दूढ

लाना/मौसम है आशिकाना)। কি গান! আমাৰ লোককবিতাৰ দৰে মিঠা কথা কেইটা,

"कहना के रुत जवां है और हम तरस रहे है/ काली घटा के साये बिरहन को डस रहे है/ डर है ना मार डाले सावन का क्या ठिकाना/ सावन का क्या ठिकाना/मौसम है आशिकाना"

হঠাৎ মনত পৰি গ'ল বাৰমাহী গীতৰ প্ৰিয়তমৰ বাবে অধীৰ সেই বিৰহী নাৰীলৈ। লতাৰ মাতটোত সেই বিৰহ-আকুল হৃদয়ৰ হাহাকাৰ উফৰি উফৰি পৰিছে কেউপিনে। এক মিঠা উদাস-আকুলতা! দৈকোলটকা হৈ বাগৰিছে যেনেদৰে তাৰ পিছত বাজি উঠা গীতটোত, "लग या गले के फिर् चे हसी ৰাত হো না হো" (लग जा गले/ के फिर् ये हसी रत हो ना हो/ शायद फिर् इस जनम में मुलाक़ात हो ना हो)। ১৯৬৪ চনৰ 'ৰ কৌন থী' ছবিত সাধনাৰ লিপত এই গীত। মদন মোহনৰ সংগীতত এই গান লেখিছিল বিখ্যাত গল্পকাৰ চাদাট হাচান মণ্টোৰ অন্তৰংগ বন্ধু ৰাজা মেহদী আলি খানে।

মদন মোহন আৰু লতাৰ যুগলবন্দীয়ে সম্ভৱতঃ বলীউডৰ পূৰ্বৰ সকলো ৰেকৰ্ড ভাঙি পেলাইছিল। মদন মোহনৰ সংগীততে লতাই গাইছিল "তু জাহা জাহা চলোগা" (तू जहाँ जहाँ चलेगा,/ मेरा साया, साथ होगा/मेरा साया)। 'মেৰা ছায়া' ছবিৰ বাবে ৰাজা মেহদী আলি খানৰ ৰচনা আৰু সাধনাৰ লিপত লতাৰ সেই অতুলনীয় মাতৰ এই গীত এতিয়াও যেতিয়া গুণগুণাণ্ড, মনটো ভৰি পৰে:

तू अगर उदास होगा, तो उदास हूँगी मैं भी
नज़र आऊँ या ना आऊँ, तेरे पास हूँगी मैं भी
तू कहीं भी जा रहेगा, मेरा साया, साथ होगा ...

কাইফী আজমীয়ে লেখিছিল আনহাতে "ज़ाबा चि आहत होती हे" (ज़रा सी आहत होती है तो दिल सोचता है /कहीं ये वो तो नहीं, कहीं ये वो तो नहीं/ ज़रा सी आहत होती है ...) ৰ দৰে গীত। তেওঁৰে আন এক নজহা-নপমা ৰচনা ধৰ্মেন্দ্ৰ-শৰ্মিলা অভিনীত হৰ্ষীকেশ মুখাৰ্জীৰ ১৯৬৬ চনৰ "অনুপমা" ছবিৰ এই গীতটো--
-"कुछ दिल ने काहा":

लेता है दिल अंगड़ाइयां, इस दिल को समझाये कोई
अरमान ना आँखें खोल दें, रुसवा ना हो जाये कोई
पलकों की ठंडी सेज पर, सपनों की परियां सोती हैं
ऐसी भी बातें होती हैं
कुछ दिल ने कहा, कुछ भी नहीं

হেমন্ত মুখার্জীৰ সংগীত আছিল এয়া। এই গীতৰ চিত্ৰায়ন আৰু শৰ্মিলা ঠাকুৰৰ লিপত লতাৰ মাতটো এক পাহৰিব নোৱৰা অভিজ্ঞতা। লতাৰ মাতটোৱে গীতৰ কথাখিনিক যেন নতুন কৰি পেলাইছে আৰু আমি নতুনকৈ দেখিছো অপাৰ সংবেদনশীল এগৰাকী নাৰীক। লতা তেনেকুৱাই। "অভিমান"ত জয়া ভাদুৰীৰ বাবে যেতিয়া লতাই গায়, "অৱ তো হে তুমসে হৰ খুচী অপনী" (অৱ তো হৈ তুমসে হৰ খুচী অপনী/তুমপে মৰনা হৈ জিঁদগী অপনী) বা "পিয়া বিনা পিয়া বিনা" (পিয়া এসে রूठ, के हाँठाँ से मेरे, संगीत रूठा/कभी जब मैं गाऊँ, लगे मेरे मन का, हर गीत झूठा/ऐसे बिछड़े, हो/ ऐसे बिछड़े मोसे रसिया/पिया बिना ...), সেই কণ্ঠ এগৰাকী প্ৰেমাংগনা পৰিশীলিত নাৰীৰ কণ্ঠ যেন লাগে (শচীন দেৱ বৰ্মনৰে সংগীত), আনহাতে "মিলি"ত যেতিয়া "মেইনে কাহা ফুলো সে" (মৈনে কথা ফুলোঁ সে/ হঁসো তো वो खिलखिला कर हँस दिये) গায়, এনে লাগে ফুলৰ মাজে মাজে যেন সঁচাকৈয়ে এজনী খিলখিল তৰুণী লৱৰি ফুৰিছে। একেই অনুভৱ হয় "লাভ ইন টকিঅ" ৰ "চায়'নাৰা চায়'নাৰা" শুনিলে, বা "দিল অপনা ঔৰ প্ৰীত পৰাই" ছবিৰ "আজীৰ দাস্তান" (অজীৰ দাস্তা হৈ যে/কहाँ शुरू कहाँ खतम/ये मंज़िलें है कौन सी/न वो समझ सके न हम) শুনিলে... আনহাতে 'চম্বল কি কচম'ৰ "চন্দা বে" (चंदा रे/मेरे भईया से कहना/ बहना याद करे/चंदा रे मेरे भईया..) শুনিলে ভায়েকৰ বিৰহত কাতৰ ভনীয়েকজনীৰ দুখে হেঁচা মাৰি ধৰেহি। প্ৰখ্যাত উৰ্দু কবি সাহিৰ লুধিয়ানভীৰ ৰচনা আৰু বিখ্যাত সংগীত পৰিচালক খায়ামৰ ৰচনা আছিল লতাৰ এই অসাধাৰণ গীত।

মুকেশৰ সৈতে লতাই সাহিৰৰ ৰচনাৰে গোৱা "কভী কভী মেৰে দিল মে" বা ৰফীৰ সৈতে গোৱা তাজমহল ছবিৰ "যো ৱাদা কিয়া তো নিভানা পৰেগা" আৰু "ইজ্জত" ছবিৰ "য়ে দিল তুম বিন কহি লগতা নেহী" সম্ভৱতঃ অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ দ্বৈত-সংগীতৰ ভিতৰতে পৰিব। "কভী কভী"ৰ সংগীত আছিল খায়ামৰ, আনহাতে হিন্দুস্থানী সংগীতৰ বিখ্যাত যুটী হৰিপ্ৰসাদ চৌৰাচিয়া আৰু শিৱ কুমাৰ শৰ্মাৰ সংগীতেৰে নিৰ্মিত "চিলচিলা"ত কিশোৰ কুমাৰৰ সৈতে গোৱা "দেখা এক খ্যাৰ" (देखा एक ख़्याब तो ये सिलसिले हुए/दूर तक निगाहों में हैं गुल खिले हुए) অবিস্মৰণীয় এক সংগীত-অভিজ্ঞতা। এই গীতৰ গীতিকাৰ আছিল প্ৰসিদ্ধ উৰ্দু কবি জাভেদ আখটাৰ (জাভেদ আখটাৰৰ পিতাক জান নিচাৰ আখটাৰে আনহাতে লেখিছিল "য়ে দিল এ নাদান", খায়াম চাহাবৰ সংগীত আৰু লতাৰ কণ্ঠত যি প্ৰাণ পাই চিৰদিনৰ গীতত পৰিণত হৈছিল 'ৰেজিয়া চুলতান' ছবিত)।

কিশোৰ কুমাৰৰ সৈতেই গোৱা "আঁধী" ছবিৰ গুলজাৰৰ ৰচনাৰ সেই "তেৰে বিনা জীন্দেগী সে", "ইস মৌড় সে", "তুম আগেয়ী তো" এই তিনিটা গীত আৰু "ঘৰ" ছবিৰ কিশোৰৰ সৈতেই গোৱা "আপ কী আঁখো মে কুছ" (সেই আৰ ডি বৰ্মন, যাৰ "কিনাৰা" ছবিৰ সংগীতত লতাই গুলজাৰৰ ভাষাৰে নিজকণ্ঠেৰে নিজেই কৈ গৈছে, "मेरी आवाज़ ही, पहचान है") ৰ তুলনা হ'ব জানো কেতিয়াবা? দ্বৈত-সংগীতৰ কথা ওলাওতেই মনত পৰিছে লতাই হেমন্ত মুখার্জীৰ সৈতে গোৱা "याद किया दिल ने (याद किया दिल ने कहाँ हो तुम/झूमती बहार है कहाँ हो तुम/प्यार से पुकार लो जहाँ हो तुम)। এই বিখ্যাত গীতৰ সংগীত আছিল শংকৰ-জয়কিষণৰ। শংকৰ-জয়কিষণৰ সংগীতত মান্না ডেৰ সৈতে লতাই আনহাতে গাইছিল "रात और दिन"ৰ সেই বিখ্যাত গীতঃ "दिल कि गिबाह खोल दो" (दिल की गिरह खोल दो, चुप न बैठो,/ कोई गीत गाओ आ आ आ आ,/ महफ़िल में अब कौन है अजनबी, तुम मेरे पास आओ)। হেমন্ত মুখার্জীৰ সংগীততে একক কণ্ঠত ১৯৫৪ চনৰ "নাগিন"ৰ বাবে লতাই গাইছিল "मन डोले मेरा तन डोले मेरा"। ১৯৪৯ চনত খেমচান্দ প্ৰকাশৰ "মহল"ৰ মধুবালাৰ লিপত "आयेगा आनेराला" আজিও নতুন। এই গীতৰ কাহানিও লগ এৰা নিদিয়া এটা কলিঃ

दीपक बगैर कैसे, पवनि जल रहे हैं
कोई नहीं चलाता, और तीर चल रहे हैं
तड़पेगा कोई कब तक, बे-आस बे-सहारे
लेकिन ये कह रहे हैं, दिल के मेरे इशारे
आएगा, आएगा, आएगा, आएगा आनेवाला

লতাৰ "নেনা বৰচে ৰিমঝিম ৰিমঝিম"ৰ কলি এটাই এতিয়াও খেদি ফুৰে মোক। লতাৰ মাতটোৰ প্ৰতিধ্বনি লৱৰিয়েই ফুৰে অহোৰাত্ৰ আৰু মাজে মাজে গুণগুণাওঃ

वो दिन मेरी निगाहों में/ वो यादें मेरी आहों में/ ये दिल अब तक भटकता है/ तेरी उल्फत की राहों में/ सूनी सूनी राहें /सहमी सहमी बाहें/ आँखों में हैं बरसों की प्यास/ नैना बरसे रिमझिम रिमझिम)

কেতিয়াবা আকৌ "यू हचरत के दाघ" (यूँ हसरतों के दाग़ मुहब्बत में धो लिये/ खुद दिल से दिल की बात कही और रो लिये), বা আন কেতিয়াবা "हम प्यार मे जलनेरालो को" (हम प्यार में जलनेवालों को चैन कहाँ/ हाय, आराम कहाँ)।

এসময়ত নাচিৰুদ্দিন শ্বাহ অভিনীত "বাজাৰ" চাইছিলোঁ, কাহিনী কেতিয়াবাতো পাহৰিলো, কিন্তু খায়ামৰ সংগীতেৰে বন্ধা লতাৰ এটা গান বৈ গৈছে মনত, "দিখায়ে দিয়ো তো" (দিখাই দি়ে য়ুঁ কি বেখুদ কিয়া/হমেঁ আপ সে ধী জুদা কর চলো/দিখাই দি়ে য়ুঁ...)| আন এটা প্ৰায়ে আওৰাই থকা লতাৰ গীত হৈছে "আপকী নজৰো মে চমঝা" (আপকী নজৰোঁ নে সমझा/प्यार के काबिल मुझी)।

ধ্ৰুপদী সংগীতৰ অনবদ্য স্পৰ্শৰে লতাই তেওঁৰ ভাতৃ হৃদয়নাথ মংগেশকাৰৰ সংগীত পৰিচালনাৰে ১৯৯০ চনৰ "লেকিন" ছবিত আমাক যি চমকপ্ৰদ গীত দি গৈছে, তাৰ তুলনা পিছে এই মুহূৰ্তত মোৰ মনলৈ অহা নাই। "লেকিন"ৰ "শুনিও জী", "মে এক সদী সে", "কেশৰিয়া বালমা" আদি গীতত লতাৰ মাতটোৰ সেই মেজিক অনন্য, অনন্য, অনন্য। হৃদয়নাথ মংগেশকাৰৰ সংগীতেৰেই ১৯৯৩ চনৰ "মায়া মেমচাব" ছবিৰ আন এক পাহৰিব নোৱৰা গীত, "এক হাচিন নিগাহ কা" (এক হসী নিগাহ কা/दिल पे साया है/जादू है जुनून है/कैसी माया है/यह माया है)। গুলজাৰৰ ৰচনা। গুলজাৰৰ ৰচনাৰেই আমাৰ ভূপেন হাজৰিকাৰ সংগীতেৰে আকৌ "ৰুদালি"ৰ "দিল হুম হুম কৰে"।

হিন্দীত বহুকেইটা এনেকুৱা গীত আছে য'ত পুৰুষ আৰু নাৰীৰ দুটা সংস্কৰণ আছে। ১৯৫৭ চনৰ "ৰাণী ৰূপমতী" ছবিত লতাই গোৱা "আ লোট কে আজা মেৰে মীত", 'সৰস্বতীচন্দ্ৰ' ছবিৰ "চন্দন সা বদন", 'চিৰাগ' ছবিৰ "তেৰে আখো কে চিৰা" বা 'মনজিল' ছবিৰ "ৰিমঝিম গিৰে সারन" ৰ পুৰুষ সংস্কৰণৰ বিপৰীতে লতাই গোৱা নাৰী সংস্কৰণকেইটাৰ আবেদনেই সুকীয়া।

লতাৰ কণ্ঠৰ বঙলা গীত এসময়ত অনেক শুনিছিলো। "হতাম যদি তোতা পাখি", "না মন লাগে না", "নিব্বুম সন্ধ্যায় পান্থ পাখিৰা", "ভালো কৰে তুমি চেয়ে দেখো", "আষাঢ় শ্ৰাৱণ মনে না তো মন", "ৰংগিলা বাশিতে কে ডাকে", "বাশি কেন গায়", "তোমাকে শুনাতে এ গান যে গেয়ে যায়", ইত্যাদি। কটনত পঢ়ি থকাৰ সময়ত লতাৰ বাংলা গীতৰ এইচ এম ভিৰ কিমান যে কেছেট কিনিছিলো! কেৱল "নিব্বুম সন্ধ্যায় পান্থ পাখিৰা" গীতটো শুনিবলৈকে তিনিটামান কেছেট কিনিছিলো (প্ৰখ্যাত শিল্পী শোভা ব্ৰহ্মদেৱে আকাশবাণী গুৱাহাটীত "মোৰ প্ৰিয় গীত"ত এই গীতটোও বজাইছিল)। এসময়ত লতাৰ কণ্ঠত বুজি নাপালেও কানাড়া গান শুনি অৰাক হৈ শুনিছিলো। (লিংকটো

দিছো, শুনি চাবচোনঃ https://youtu.be/F0sRnbw8_qY) মিৰ্জা গালিৰ "হাজাৰো খ্যাহিশে এইচে কে হৰ খ্যাহিশে দম নিকলে" কেৱল লতাৰ কণ্ঠতহে ভাল লাগে এতিয়াও। জগজিত সিঙৰ সৈতে গোৱা "গম কা খাজানা তেৰা ভী হে মেৰা ভী" যেতিয়াই শুনো, সদায় এনে লাগে যেন এই প্ৰথম শুনিলোঁ! প্ৰসিদ্ধ উৰ্দু কবি শ্বাহিদ কবিৰে লেখিছিল এই যুগমীয়া গীতটো।

চিৰদিনৰ স্বৰ্ণকণ্ঠ লতা মংগেশকাৰৰ সংগীত একাষাৰে চিৰদিনৰ স্বৰ্ণপ্ৰপাত। আমাৰ "চামেলি মেমচাব"ৰ স্ৰষ্টা নিৰ্বোধ চৌধুৰীদেৱে "লতা, সুৰীয়া লতা" নামেৰে এখনি স্মৰণীয় জীৱনী কোন কাহানিবাতে লেখি গৈছে। সংগীতৰ শিখৰত আৰোহণ কৰিও লতাৰ যি চিৰনম্ন-চিৰপৰিশীলিত জীৱন, সেয়ে তেওঁক কেৱল দেৱীৰ ৰূপতহে প্ৰতিভাত কৰে। কে এল চাইগলৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কিশোৰ কুমাৰলৈকে সংগীত জগতৰ মহীৰহসকলক লৈ তেওঁৰ আন এক অনবদ্য বৰঙনি "শ্ৰদ্ধাঞ্জলি" কিমানবাৰ যে শুনিছো, সেই "শ্ৰদ্ধাঞ্জলি"ত পংকজ মল্লিকৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলিকল্পে তেওঁ গোৱা মল্লিকৰ গীতেৰেই ক'ব খুজিছো, "তেৰে মন্দিৰ কা হু দীপক জল বহা..." (तेरे मंदिर का हूँ दीपक जल रहा/तेरे मंदिर का हूँ दीपक जल रहा/आग जीवन में मैं भर कर चल रहा/जल रहा/तेरे मंदिर का हूँ दीपक जल रहा...)

আমাৰ অন্তৰ্হান্দিৰৰ দীপক হৈ চিৰদিন জ্বলি থাকিব সেই স্বৰ্ণকণ্ঠ।

শেষত এটা ঘটনাৰ কথা নক'লে নহ'ব। কটনৰ দিনৰে কথা। ভালকৈ মনত আছে, জানুৱাৰীৰ সন্ধিয়া আছিল সেইটো। পাতলকৈ বৰষুণ দিছে। মই হোস্টেলৰ বাৰাণ্ডাত থিয় দি আছো। ডনবক্সৰ কেবুৰিটোৰে ৰিক্সা এখন আহি এচ পি অফিচৰ (তেতিয়া এচ পি অফিচটো তাতে আছিল) সমুখেৰে বাট লৈছে। ৰিক্সাৱালাজন আদহীয়া মানুহ। তিতিবুৰি একাকাৰ। তেওঁ কিন্তু নিজৰ ভাৰত নিজেই মন্ত। কোবাকুৰিকৈ ৰিক্সা চলাইছে আৰু জোৰজোৰকৈ গান গাইছে। কি গান আছিল জানেনে? দিলীপ কুমাৰ-বৈজয়ন্তীমালাৰ ১৯৬১ চনৰ বিখ্যাত ছবি "গংগা-যমুনা"ৰ শ্বাকিল বাদাউনিয়ে লেখা আৰু নৌশাদ আলি চাহাবে সংগীত কৰা লতাৰ কণ্ঠৰ সেই গানঃ "दो हंसो कि जोड़ा बिछड़ गयी रे/ गजब भयो रामा, जुलम भयो रे/ दो हंसो का जोड़ा..."

দো হঁসোঁ কা জোড়া বিছড় গयो रे/
गजब भयो रामा, जुलम भयो रे/
दो हँसोँ का जोड़ा...

पाछ मुहूर्तते आकौ आन एटा गीतब कलि, लताबे
गानः "जुलमि संग आँख लड़ि"--

जुलमी सैग आँख लड़ी
सखी मैं का से कहूँ
जाने कैसे ये बात बढ़ी
जुलमी सैग आँख लड़ी रे

उत्तर भारतब विद्या नामब सुबत कबा गीत, सलिल
चौधुरीब संगीत। दिलीप कुमार-वैजयन्तीमालाबे
छवि, १९५८ चनब ह'वला, विमल बयब परिचालना,
"मधुमती" (य'त लताब आरु एटा अति विख्यात गीत
आछिल, "आजा बे पबदेशी बे")।

बिक्लारालाजने बबभुगत तितिवुबि एहि ये गानबोब
चिःबि चिःबि गहिछिल, कि पाहिछिल एहि गीतबोबत?
आमि सरु ह' थकोते माघब बिहब भेलाघबब पबा
माइकत भाहि आहिछिल लताब "बाम तेबी गंगा
मेइलि"ब गीत, आटाइतके बेछिके, हयतो बिराहइणु
कबि कबि, बाजिछिल, "हचन' पाहाब' का हो चायेवान"-
--

हुस्र पहाड़ों का ओ साहिबा
हुस्र पहाड़ों का
क्या कहना की बारों महिने
यहाँ मौसम जाड़े का

पाहाबीया सुबक लै अभिनर संगीत (खासि कापुर
अभिनीत "हेना"के धबि) सृष्टि कबा बवीन्द्र जैनब
संगीत आछिल सेया, बाजकापुरब छवि। एकेइ सुबक
जीरन्त कबि तोला पूर्बे उल्लेख कबा हबिप्रसाद
चौबाचिया आरु शिरकुमार शर्माब संगीतेबे लताब
"तेबे मेबे होठो पे" शीर्षक "चादनी"ब गीतटि
होष्टेलब लोहितदाइ (लोहित ब'ज'ग'उ) बाहीत कम
बजाइछिलने?

सम्बरतः सेइ बिक्लारालाजनेओ आजि उचुपि उठिछे।
स्वाधीन भारतत श्रेणी-जाति-वर्ण-धर्म निर्विशेषे
सम्बरतः आजियेइ गोटेइ भारतबर्षइ 'एकेलग ह'इ
सेइ अनन्य कण्ठक सुरबिछे।

चिबदिनब स्वर्णकण्ठलै मोब प्रणिपात।।

**Dr. Pranjit Bora is a poet, an essayist and a Professor in Humanities at Krishna Kanta Handiqui State
Open University in Guwahati.**